



TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE NING
INNOVATSIOONI POLIITIKA NÕUKOGU

ISTUNGI PROTOKOLL

Stenbocki maja, istungite saal

29.09.2026 nr 6-1/112

Algus 29.09.2026 kell 15:00

Lõpp 29.09.2026 kell 16:30

Juhatas Kristen Michal
Protokollis Inga Kõue
Osa võtsid Andi Hektor
Dan Bogdanov
Jane Luht
Liina Vahtras
Maive Rute
Mart Ustav
Petri-Jaan Lahtvee
Rainer Sternfeld
Toomas Asser

Juures viibisid Haridus- ja Teadusministeerium: Renno Veinthal, Katrin Kiisler, Gea Kangilaski (Teamsi vahendusel)
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: Sigrid Rajalo
Riigikantselei: Kristi Klaas, Ivan Lavrentjev

1. Konkurentsivõimelisem majandus ja teadmussiire 2028+ riigiplaanis

Ettekanne: Sigrid Rajalo (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Katrin Kiisler (Haridus- ja Teadusministeerium), Triin Tomingas (Rahandusministeerium)

Rahandusministeerium andis ülevaate Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi 2028–2034 ja Eesti riigiplaani ettevalmistamisest. Uuel perioodil koondatakse seniseid rahastusinstrumente, vähendatakse killustatust ning suurendatakse liikmesriikide paindlikkust vahendite suunamisel. Eesti riigiplaani indikatiivne maht on ligikaudu 6,5 miljardit eurot, millest esimeses etapis kavandatakse 5,5 miljardi euro kasutamine. Riigiplaani prioriteedid hõlmavad muu hulgas konkurentsivõimet, julgeolekut ja riigikaitset, põllumajandust ja maaelu, inimeste võimekust ning regionaalset tasakaalu. Lisaks riigiplaanile on Eesti jaoks oluline suurendada osalust Euroopa Liidu kesksetes konkurentsipõhistes fondides.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) keskendub järgmise perioodi meetmetes eelkõige töötleva tööstuse tootlikkuse ja investeeringute kasvatamisele. MKM-i kavandatavate meetmete maht on ligikaudu 413 miljonit eurot ning need hõlmavad tööstusinvesteeringuid, ekspordi ja uutele turgudele sisenemist, kapitalile ligipääsu, teadusmahukat innovatsiooni, digitaliseerimist ja automatiseerimist. Koos teiste

ministeeriumide tegevustega on ettevõtluse konkurentsivõimet toetavate meetmete kavandatav maht ligikaudu 604 miljonit eurot.

Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) tõi esile teadus- ja arendustegevuse senise suure sõltuvuse Euroopa Liidu struktuurivahenditest ning nende vahendite olulise vähenemise järgmisel perioodil. HTM-i vastutusalas on 2028+ riigiplaanis teadus- ja arendustegevuseks kavandatud 50 miljonit eurot. Piiratud vahendite korral peetakse esmatähtsaks teadmussiiret, sealhulgas teadusasutuste ja ettevõtete rakendusuuringuid ning doktorikraadiga inimeste liikumist ja koostööd ettevõtetega. Lisaks HTM-ile on teaduspõhise innovatsiooniga seotud tegevusi kavandamas ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (70 miljonit), Kaitseministeerium (15 miljonit) ning Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (35 miljonit). Koos teiste ministeeriumide tegevustega on otsesed teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile suunatud vahendid 165 miljonit eurot.

Arutelus rõhutati vajadust hoida riigi teadus- ja arendustegevuse rahastus vähemalt 1% SKP-st tasemel ning luua ettevõtetele eeldused erasektori teadus- ja arendustegevuse investeringute kasvatamiseks. Teadmussiirde meetmed peavad olema järjepidevad, vältima rahastuse liigset killustamist ning tugevdama ülikoolide ja ettevõtete koostööd. Oluliseks peeti ka Eesti taotlejate süsteemset toetamist Euroopa Liidu keskestest konkurentsipõhistest fondidest raha kaasamisel, kuna järgmise perioodi rahastusmudel suurendab konkurentsipõhise rahastuse tähtsust.

Uue riigiplaani meetmed kujundatakse senisest enam tulemuspõhiselt. Seetõttu tuleb meetmete kavandamisel seada realistlikud ja mõõdetavad tulemused ning arvestada, et riigiplaani rahastus kavandatakse kahes etapis. Teise etapi prioriteetide ettevalmistamisega tuleb alustada varakult.

OTSUSED:

1. Võtta Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud informatsioon teadmiseks.

2. Eelisarendatavate fookusvaldkondade valiku põhimõtted

Ettekanne: Petri-Jaan Lahtvee, TAIP nõukogu liige

TAIP nõukogu 19. mail toimunud istungil anti nõukogu liikmetele ülesanne pakkuda MKM-ile välja põhimõtted, mille alusel valida teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni poliitikas kitsamaid eelisarendatavaid fookusvaldkondi. Mitme eksperdi intervjuu tulemusel valminud põhimõtete raamistik ei määra konkreetseid valdkondi, vaid loob lähtekohad valikute metoodika väljatöötamiseks.

Nõukogu liikme, Petri-Jaan Lahtvee esitatud põhimõtete raamistik toob esile, et fookusvaldkonna valiku eelduseks on Eestis olemasolev või realistlikult arendatav kompetentsituumik, mis hõlmab teadus-, ettevõtlus- ja inimkapitali võimekust. Valdkond peab olema piisavalt selgelt piiritletud, võimaldama Eestil liikuda globaalses väärtusahelas kõrgema lisandväärtusega positsioonile ning omama rahvusvahelist kasvu-, nõudlus- ja ekspordipotentsiaali. Valikutes tuleb arvestada vähemalt 10–15 aasta perspektiivi, tehnoloogiliste suundumuste, geopoliitiliste muutuste ja strateegiliste sõltuvustega. Sealjuures ei tähenda, et eelisarendatavate fookusvaldkondade prioritseerimisega asendatakse senised horisontaalsed teadus- ja ettevõtluspoliitika meetmed. Kehtiv teadus-, arendus-, innovatsiooni-

ja ettevõtluspoliitika arengukava (TAIE 2021–2035) määrab endiselt kindlaks olulised fookusvaldkonnad, kuid mille sees on vajadus seada täpsemaid ja kitsamaid arenduspotentsiaale.

Järgnevas arutelus peeti oluliseks, et kitsamate fookuste valiku metoodika loomisel arvestataks terviklikku ökosüsteemi, sh ettevõtteid, teadusvõimekust, inimesi, kapitali, taristut ja tugistruktuure. Olemasolev ettevõtlus- ja ekspordivõimekus on oluline lähtekoht, kuid metoodika peab jätma ruumi ka uutele teadusest sirguvatele valdkondadele, kus riigi selge suunavalik ja toetus võib aidata uut võimekust tekitada. Fookuse sobivuse hindamisel tuleb arvestada, kui suur osa loodavast lisandväärtusest, teadmistest ja muudest positiivsetest mõjudest jääb Eesti majandusse.

Nõukogu liikmed rõhutasid ka, et pikaajalise mõju saavutamiseks on vaja poliitilist järjepidevust, kuid valikuid tuleb perioodiliselt hinnata ning uue teadmise või muutunud majandusolude korral peab olema võimalik fookuseid muuta või lõpetada, arvestades tulevikuseiret ja globaalseid trendimuutuseid uutes tehnoloogiates. Samuti on oluline otsustus- ja rakenduskiirus ning võime meelitada teadmise ülekandmiseks ja konkurentsivõime kasvuks Eestisse rahvusvahelist talenti ja kompetentsi.

OTSUSED:

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil võtta eelisarendatavate kitsamate fookusvaldkondade valikumetoodika väljatöötamisel arvesse TAIP nõukogu esitatud põhimõtteid ja jätkata valikuprotsessi ettevalmistamisega.
2. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil esitada väljatöötatud metoodika ja esmased ettepanekud kitsamateks fookusvaldkondadeks TAIP nõukogule teadmiseks hiljemalt 2027. aasta märtsis.

3. Vaheülevaade andmemajanduse ja andmete väärindamise suunal

Ettekanne: Dan Bogdanov, TAIP nõukogu liige

Nõukogu liige Dan Bogdanov andis vaheülevaate 19. mai 2026 TAIP nõukogu istungil kokku lepitud tegevuste edenemisest. Justiits- ja Digiministeeriumile (JDM) antud tööülesannete keskmes on andmete teisese kasutuse taristu ühtse platvormi kujundamine eri asutuste üleselt, riigi keskmise andmekvaliteedi ja teisese kasutuse teenuste kavandamine ning tehisintellekti arendamise ja juurutamise toetamine.

Andmete teisese kasutuse ühisel korraldamisel on JDM viinud läbi ümarlaua ning on esitamas ettepanekut Statistikaametile, Riigi Infosüsteemide Ametile, Sotsiaalministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ning Eesti Teadusagentuurile. Bogdanov rõhutas ka tugevalt vajadust tagada Eestis piisav suveräänne tehisintellekti taristu eelkõige riigikaitse, siseturvalisuse ja tundlikke isikuandmeid töötlevate rakenduste jaoks, sh hariduses ja tervisevaldkonnas ning arvestada taristuvajaduse kasvuga.

Nõukogule jagati ka infot, et JDM on tehisintellekti taristu puhul ette valmistamas juhiseid, mis toetavad sobiva ja turvalise taristu valikut.

OTSUSED:

1. Võtta Dan Bogdanovi esitatud informatsioon teadmiseks

4. Järgmise istungi toimumine ja teemad

TAIP nõukogu 17. novembriks kavandatud istungit ei toimu ning Riigikantselei leiab uue istungiaja. Lepiti kokku, et järgmise istungi teemade ettepanekud tuleb koondada 20. oktoobriks 2026.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristen Michal
koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Inga Kõue
protokollija